

Womhaj Bóh!

Ciisko 39.
25. sept.

Lětnik 2.
1892.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju šo kóždy šobotu w Šsmolerjez knihiczišczerńi w Budyschinje a šu tam dostać ša šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

15. njedzela po šwj. Trojizny.

Gal. 5, 25: „Šsmny-li w Duchu živi, dha šhodźmy tež w Duchu.“

W Duchu živi być móža jeno czi, kiž šu Šhryštufoweho Ducha dostali. Mašch jeho? Pšches šwjatu šchczenizu šy drje jeho dostał. Ale je tež móžny w tebi a škufuje to, šchtož šo k twojemu wěcznemu měrej hodži? Šzim hłubšcho my šwoje hrěchi pšnawamy, czim wutrobnišcho wěrimy, czim wěczišchi móžemy być, šo je Boži Duch w našchich wutrobach živy.

Šchtož je w Duchu živy, tón budže tež w Duchu šhodžić. Duž šo šamo wě, šo budže ponižny. Pšchetož šchtož šo wšchědnje a šwěru pšched Bohom ponižuje a ma šwój šamšny hrěch pšched woczomaj, tón njemóže dołho wo druhich ludži hrěchach powjedacž a šo wysche tych pšchěběhnyč, kiž šo wot někajšeho pada pšchěhwataja. Šsamo pšched njepokutnym dyrbi našcha šamšna šhwalba czešnyč. Wšchał widžimy šky korjeń a twjerdu myšl tež w šebi šamym. Tón Šnjes pał praji: „Czi přeni budža pošledni a czi pošledni přeni.“ Š Božej hnadu móžeja woni nam, hdyž njewachujemy a njepošny, bóršy přjedy pšchincž. A k temu ma Bóh tón Šnjes tole prawo: „Komu je wjele date, wot teho budže tež wjele žadane; komu je mało date, wot teho budže tež mało žadane“.

Šdžeha woštanje našcha hordošč? Njedyrbimy wjele wjazy šwjatemu japošchtolej prawo dacž, hdyž praji: „Lubi bratsja, hdy by někdy cžlowjeł wot někajšeho pada pšchěhwatany był, ša pomhajcže jemu šašo horje š cžichim

duchom, kiž wy duchowni šcže“? My njemóžemy mišeho a dobrocziweho Ducha Božeho w šwojej wutrobje cžucž a pšchi tym šurowi a kručzi pšchecziwo bratram być. Duž wěrní šchěšczenjo nišeho drugeho šurowje njewotšbudžeja, ale Duch cžicheho Šesufa jich wobkneži a tón njeje duch džěczi hrimanja (Mark. 3, 17), kotrymž tón Šnjes džěšche: „Njewěštaj, kajšeho Ducha džěczi wój štaj?“ (Luf. 9, 55.)

Šchtož w Duchu živy je, tón budže tež w Duchu šhodžić. To budže šo kaž na ponižnošczi, tak tež na lubošczi pytnyč. Lubošč je Šhryštufowy šakon, kotryž dopjelnicž mamy. Š pšchěcželniwy šakon, kiž ma Šhryštufowe mjeno bjes pošlecza teho šakonja. Šchto přěduje mi hewał Šhryštufowa lubošč, šhiba, šo dyrbi tež lubowacž, dobrotu cžinicž, pšchěcželniwy a šczerplivy być? Lubošč, kotruž bratram wopošajemy, dyrbi šamošapřewanje być. To je to šhodženje w Duchu. „Šdyž wy lubujecže tych, kotřiž waš lubuja, kajš myto wy šmějecže? Njeczinja to tež žlonizny? a hdyž wy šo jeno pšchecziwo wašchim bratram lubošnje šadžeržicže, šchto wy wošebneho cžinicže? Njeczinja tež tak žlonizny?“

Šdyž šo my drje dšs a dšs lubošnje šadžeržimy, potom pał šmy šašo twjerdži a šamowolni, šchto je to hinał hacž šhodženje w cžěle, hdyž cžlowjeł po šwojej šamšnej myšli a woli cžini a njesteji pod šahodnym Šhryštufowym špšchahom? Šeno potom šhodžimy w Duchu, hdyž je našcha lubošč šwěrna a woporliwa, haj hdyž my šo šami šapomnimy. Tajka šwěrna lubošč šo jeno potom w našchich wutrobach šakorjeni, hdyž je japošchtołške šłowo: „Nječ jednyn nješe teho drugeho wobcžežnošč, dha budžecže

taf tón sakoń Ahrystuſowu dopjelnicz" wotwrjenu nutskód do nascheje wutrobny namakalo.

Potom nascha wera luboscz wuſwjeczi. Potom budze Boze ſłowo ſwétło, kotrež nam wutrobu ſhréje a roſſwétli. Potom ſebi w Božim domje a pſchi wołtarju w ſwjatym wotfaſanju móž wuproſymy, ſo móžemy wjazy njeſcz a wjazy lubowacz. Potom budžemy w ſtajnym hladanju na teho Arijesa ſwoje wſchédne džéło ſapoczecz a dokoniecz a žaneje ſkladnoſcze njeſhubicz, hdžež móžemy dobrotu czinicz. Šmilnoſcz Boža wuczi naſ tež ſmilnych bycz. Jeho wodawanje wuczi tež naſ wodawacz. Taf njebudze hinaf: Šchtóž je Duchu doſtaf, budze tež w Duchu žiwu ſhodžicz. Ahrystuſ czim dléje czim lépje ſwoje bycze w nim doſtanje.

Dokelž nětk Bóh tón Arijes ſ wótzowſkej luboſczu nam ſwojeho Duchu dawa a dokelž Ahrystuſ w naſ bydli, dha maju tež jeho wuczomnizy ſtajnje na jeho nowy ſakoń luboſcze hladacz. Duž je Boze ſłowo poľne napominanjow k ſwérnemu a njeſebitnemu dawanju na bratrow. Duž tež ſwjaty Pawoľ žada: „Dajež nam dobrotu czincz na wſchitkich ludžoch, najwjazy paľ na tych, kiž ſu naſcheje wérny". A to budze temu, kiž ma Ahrystuſoweho Duchu, lohko a pſchezo nowe wjeſele, hač žunu ſa njeho žně wécžneho wjeſela w Božim raju pſchińdu, kaž ſwj. Pawoľ praji: „W ſwojim czaſu budžemy tež žnjecz bjeſ pſcheſtačza."

Žow ſnjecze ſa wéru, tam žnějecze ſa widženje! Žow czernje a wóſt, tam ſtote kľoſy a poľne ſnopy! Žow ſłaboſcz a nuſa, tam dohycze a žohnowanje wot miſeje ruki Božeje. Wótž teho Duchu, kiž je ſawdawf naſcheho herbſtwa, budze naſ tam wjeſcz, hdžež ſhonimy: ſchtož žane wofo njeje widžalo a žane wucho njeje ſlyſchalo a do žaneho człowjeka wutrobny pſchiſchlo njeje, ſchtož Bóh je pſchihotowal tym, kotkiž jeho lubuja.

Štaf bu něhdy ludžom jich lube Boze ſłowo kaž ſe ſamym džiwom wuſchowane.

(Potracžowanje.)

Žunu wofofo wjeczerje ſedžiſche bur, Drjemzež nan, je ſwojimi ludžimi wofofo wóhniſchczja a woni ſebi bjeſ ſobu powjedachu, ſo ſu lutherſzy daloko wonfah pola Lipſka pod generalom Torſtonſonom ſwoju bitwu dobyli, a Drjemz bě mēnik, ſo je ſo drje nětkle křwē doſcz roſlafo, a ſo ſmēja drje tu bórſy ſaſo luby, ſkoty mēr w kraju. Aľe lēdy bě to dorēcžaf, pſchibēžja ſuſhod Ğinz k nim a praji: „Šuſhodže, daj hnydom ſwój ſkót ſ hródže wupuſchczecz a ſaczēr ſebi jón wſchón do lēſa, my wſchitzy ſami paľ chžemy tež ſobu do lēſa wuczeknycz, pſchetož křěžorſzy wojazy tu bórſy budža, woni ſo hižo naſchej wſy bliža!"

Duž na jene dobo wſcho ſe ſwojich ſtoľow a ſ ſawow ſlęta, křwuy buchuy wſchē wupuſchczene, kóždej paľ bu branž wofofo křlamy tyńjeny, ſo njemóhľa žana ſarucz; něſchto ſmachow bu na hromadu ſeſhrabanych a pódla tež něſchto ſa jēdž ſeſhrabane, potom džēſche wſcho huj! huj! ſkólu do lēſa. Ğinz bě pſchi wſchēm czēľanju poſledni woſtaf a bě ſo, jako bě jeho ſkót do lēſa ſaczērjeny a wuſchowany, něhđže ſe ſady něſajſeho toľſtego ſchtoſa pſchekhowaf, ſo móhľ wohladacz, ſchto budža czi njeſchczelžny wojazy ſapoczecz. Doľho tam njeje trjebaľ ſtejo hladacz, pſchetož žadny ſchtwórcžik hodžiny njebē ſo pominyľ, duž hižo pocza žiwu woheń k njebju ſapacz a wobej domſkej ſ bróžnju a hródžu ſo wſchey ſ pľómjenjom paleſchtej.

Wojazy njebēchu ſebi nutskach w domſkich ničžo wunamakali, duž bēchu ſo ſaſkobili a wſcho ſeſapaleli. Žako bě Ğinz wſcho to wuſhladaľ, dohēžja wón ſa wſchēmi druhimi do lēſa a jim wupowjeda, kaſte njeſbože bě wobej jeju dworaj potrečkilo. Aľa to ſo wſchitzy na kolenomaj kľeczžo Bohu ſa to podžakowachu, ſo bě jich wumóhľ a jim taf wjele křwile woſtajiľ, ſo bēchu ſebi móhľi ſwój ſkót ſ hródžow wupuſchczecz. Žanemu paľ do myſlow nje-

pſchińdže ſe ſylſami pľacacz, wſchako móžachu ſebi w lēſu něſajſu hētku natwaricz, a na ſwojimi ſachodnymi kľbkami žanemu wot nich jeho wutroba njewiſaſche.

Aľe na jene dobo Drjemzež nan wſchón ſrudny ſaſtona, ſo ſo wſchitzy wo nim ſaſtrožichu. Šchto to tola bē, ſo mējeſche tónle muž, kiž hewaľ ženje njeſapľakny, ſwojej woczki poľnej ſylſow?

„Ğinzež křóťſje", wón ſe ſaduſchenym hľoſom pocza, „naſche křihe, te naſche lube křihe! Aľch, te ſu ſo nam wſchē ſobu ſpalife a te ſu tola naſche a naſchich džēczi najlępſche wuwjeſelnje." A hlej, nětk tam pocžachu wſchitzy ſ hľoſom pľacacz a žaľoſczicz, mužojo a žony, wotrocžy a džowki, kaž mēľ tam kóždy ſwoju wutrobu wſchu ſlemjenu. Duž ſtary Ğinz pocza, (wón bē na wſchē wóſkomdžeſacz lēt ſtary): „Lube ſtote džēczi, budžče jeno wſchitzy ſ mērom a nježaloſczče mi tafle. Šſu ſo nam tež wſchitke naſche lube křihi ſpalife, — naſch luby Bóh a naſch luby ſbóžnik ſo nam tola ſ nimi ſobu ſpalif njeje, jeho mamy kóždy w ſwojej wutrobje a jeho lube ſłowo nimamy jeno w ſwojej bľibliji ſtejo, aľe mamy jo tež w ſwojim dobřym pomjafku wuſchowane. Kóždžiczki džēń chžu wam rano a wjecžor nowy ſtaw ſ bľiblije ſ hľowu wuſpēwacz."

Duž bu nětko wſcho ſaſo na jene dobo ſmērowane. Wón paľ jim ſtyhnywſchi ruzy hnydom ſ hľowu 23. pſalm wuſpēwa: „Tón Arijes je mój paſtyř, na ničim nuſu njeſmēju", a po nim jim 73. pſalm wuſpēwa: „Iſrael ma wſchaf Boha ſa troſcht, ſchtož jeno czifteje wutrobny je", a na to 8. ſtaw ſ liſta ſwjateho Pawoľa na Rómſkich, jenu ſchťuczku ſa druhej, wot přenjeje hačž do poſlednjeje.

(Žowle chžyľ ſo cze radny něſchto mjelczjo wopraſchecz, luby pſcheczelo, kiž toľe ſlyſchich, ſchtož ſym czi jowle napiſaľ. Móhľ mi ty wſcho toľe tež tafle ſ hľowu wuſpēwacz?)

Wobēbje tele ſłowa bēchu wſchēm wuľki troſcht: „Šacz ja runje křodžu po czēmnyh doľe, njeboju ſo žaneho njeſboža", a „hač mi runje czēko a duſcha ſawuľlitej, dha wſchaf ſy ty, Božo, kóždy czaſ mój wutrobny troſcht a mój džēľ", a dale te ſłowa: „Ša ſym wēſty, ſo ani ſmjercz, ani žiwjenje, ani jandžel, ani kņejſtowo naſ njemóže džēlicz wot teje luboſcze Božeje, kotraž je w Ahrystuſu Jeſuſu naſchim Arijesu."

Žako bēchu křwily ſ mērom poſedželi, poſbēžechu wſchitzy ſ nowa ſwjeſeleni ſwoje hľowu, ſawdachu ſebi ruzy a prajachu wſchitzy, jedyn kaž drugi: „Tola woſtanu ja pſchi tebi!"

Aľa to ſo w lēſu kóždy něhđže lehny a ſpachu wſchitzy žyľu nóž taf rjenje, kaž hewaľ hdy, pſchetož Bóh luby Arijes bē jich wſchēch ſe ſwojim ſchkitom pſchikřyľ a te lube jēdľowe haľožki bēchu jich wſchitkich w nozy ſobu pſchikřyľe. Nľano ſahe wſchitzy ſwoje křwuy wudejichu, ſo mēľ kóždy něſchto ſa ſnědanje ſa ſwoje džēczi. Aľa to ſo wſcho ſaſo wofofo ſtareho Ğinza ſhromadži, ſo móhľi jeho na to dopomnicz, ſchtož bē jim polubiľ. Tón paľ ſebi jim njeje daľ doľho kaſacz, aľe wuſpēwa jim hnydom 27., potom 42. a 43. pſalm ſ hľowu a po nim 12. ſtaw ſ liſta na Ğebrejſkich. (Želi je ſam ſ hľowu njemóžech, budžž proſcheny a wſmi ſebi ſwoju bľibliju do rukow a wunamakaj ſebi te rjane pſalmy a tónle ſtaw a wuczitaj ſebi wſcho prawy nutřny.) A toľe jim ſtary Ğinz wſcho ſ hľowu taf rjenje a bjeſ wſcheho ſakopņjenja wuſpēwa, ſo bē ſkoro wſchēm, kaž budžičhe mēľ Ğinzež nan ſwoju bľibliju pſched ſobu ležo a kaž byľ jim wſcho toľe ſ njeje wuczitaf. Wſchón poľny džaka kóždy na ſtareho Ğinzež nana pohľada, a jako bēchu ſebi ſwoju ſhromadnu modlitwu ſ hľoſom wuſpēwali a ſo mlófa napili, woſtachu wſchitzy druſy w lēſu pola ſtota a pſchi ſwojich ſmachach, aľe buraj Drjemz a Ğinz ſo ſ dwēmaj wotrocžkomaj tam podaſchťaj, hdžež bēchu hewaľ jeju domy a bróžnje ſtafe. Žako paľ jim božemje prajechťaj, ſawoľa ſtary Ğinz hiſchče ſa nimaj: „Šoľžaj, hladajťaj mi jeno ſa tym, hačž nam njemóhľaj te naſche lube křihi něhđže wunamakacz!"

Žomafu wobaj k wopalniſchczju křoczechťaj a ſo roſhľadowaſchťaj, hačž njebudže ničžo wohladacz abo wuſkřyſchecz, aľe tam bē wſcho morwe, jeniczke nětotre lube pťaczatka tam wofofo lętachu a ſebi na haľožkach ſedžo ſwoje ſpēwczki ſpēwachu. Duž bēſchťaj na poſľedku pſchi ſamym wopalniſchczju. Tam ſaſkřyſchechťaj, ſo něhđže něchťo kónž lēſa ſaſkřwili, njedaloko jeju wotpaleneju domow. Aľe dokelž bēſchťaj Ğinz a Drjemz wobaj křchecžijaniſzy ſmyſlenaj mužaj, a dokelž njechafche žadny wot njeju tajki bycz, kaſtež bēſchťaj něhdy tamny mēſchnif a lewita byľoj, a chžyſchťaj ſo radſcho tajkej wopokaſacz, kaſkiž bē tamny ſamaritſki byľ, duž wobaj tam dońdžechťaj, ſ woľelž bēſchťaj to ſkřwlenie ſaſkřyſchaloj. Šchto tam wohľadaſchťaj?

Dwaj czeźzy franjenaj wojakaj tam różł lěša na jejnymaj wulkimaj wupólstromanymaj stolomaj bēdžeschtaj. Raš-jež-to bēšchtaj wobaj tam dōšchkoj?

Wojazy, kiž bēchu jowle fēm dōšchli, bēchu tuteju franjeneju pschi fēbi mēli. Dofelž pať wobaj i nimi dale do prēdka kroczič njemōžeschtaj, buchu bjes fobu psches jene, so chzedža jeju jowle ležo wostajicž.

(Stōnczenje pschichodnje.)

Schtō dyrbi nam biblija bječ?

Bo nēmstim.

(Stōnczenje.)

3. San Wonat.

San Wonat bydlesche w Deringstej (Thüringstej) a mējesche so i nusu bēdžicž, pschetož cžaš bēšche hubjeny a tkalzew bē tam došč. Schtož pať bēšche najhubjenšche: i nim fāmym srudnje stejesche. Wōn wschať bēšche mudra hkojczka; wōn bēšche daloko wokolo pschischok a wjele na fkwēcže wohladať. Ale to wschitko nicžo njepomhāsche. Wot teho cžaša, so bēšche so woženit a w Jenje sašydliť, jemu derje njebē. Se fwojej žonu so nje-fnješesche, a do prēdka pschicž njemōžesche. Dohha mējesche došč a na došč; žyfe žiwjenje bēšche jemu napschecžiwne. Wōn bēšche tež pschezo hnēmny a na wschōn fkwēt mjeršazy. Wōn wschať kručje džēlasche, dofelž mējesche ruzy, kiž dyrbjeschtej so hibacž; ale druhdy jemu bēšche, kaž by mōhť wschitko do hromady smjetacž. Chžysche-li žona jeho smērowacž, wōn na nju sašakrowa, so do tomorki cžefny, a by-li fēbi wona swērika, jeho na Bože fkwowo pokasacž abo jeho so wopraschecž, hacž i njej juntrōcž ke mšchi hicž nochze, by telko hanjazny a hrošnych fkwowom fšyschecž dyrbjala, so so radšcho wjazny njepraschēsche. Wona wschať fāma njemōžesche wjele prajicž, dofelž i jejnej pobožnosczu tež hubjenje došč stejesche.

Sejny muž mējesche w forczmach wo Wozim fkwowje fkwōj fkwēch a kōždy wječzor so wušypa, a na hlupnych wērjaznych fkwarjesche. Čži drusy na njeho pokluchachu, dofelž njebēšche hlupny a dofelž mējesche dobru hubu o to so jim spodobasche, so nēchtō tať bjes bojoscže na bibliju a popow fkwarjesche. Wōn pschi tym jedny karancž i sa druhim wupi a hdyž domoj pschicž, bē pschepite, schtož bē tōn džen sašlyžit. Njemopi wschať so ženje; to je — džesche wōn — pschecžiwno mojim sašadam. Těho žona dyrbjesche so i nusu bēdžicž — hušto dyrbjesche hlōdna bječ a k temu lute fkwarjenje a selenje fšyschecž. W tajkim hubjenstwie bēšchtaj jeju fšyn a džowka wotrostkej.

Džowka bēšche doroscžena a so woženi. Wona fēbi pschekupza i Naumburka wša. So dyrbjesche staršchiski dom wopuschecžicž, jej wulkeje srudoby njenacžini, pschetož wjele dobru dnjom domach pomēla njebē. Wona mējesche nadžiju, so so nētko nowe žiwjenje sapocžnje. Na cžim to domach ležesche — so je wina teho, so fšyn na Boha sašyli, wschať njewjedžesche, i wotkal mōhla to tež wjedžecž?

A wopravdže so tež nowe žiwjenje sapocža. Sejny muž bēšche bohobojasny, pschi tym džēlasny a dušny; wōn fkwēru fkwōju pschicž fšyschecž cžinjesche a mējesche Boha lubeho Knjesa psched woczomaj. Wot njeho šhoni, schto ma to rēfacž, so je Bōh fkwōjeho fšyna do fkwēta pōšlať a so dyrbi tež jejny dom psches njeho sbōžny bječ.

Najprjedy bēšche jej zusa wēž, hdyž wo tajkich wēzach fšyschēsche ale wona bōšny sa tym pschicž, so to prōšne fkwowa nješbu, ale so je to cžicha, fšyna, fkwjata žiwjenška mōž, kotraž we wutrobje mandžeskeho bydli. Hdyž jejny muž domjazny porjad sawjedže, a kōžde ranje a kōždy wječzor se fwojej žonu se spēwarškich fšerlusch wupēwa a psalm wuczita a hdyž bē džiwne žohnowanje tajteje domjazne Božeje fšyžby nashonit a hdyž bē do doma a do jejneje wutrobny mēr sacžahnyť, kotrehož fkwēt dacž njemōže a wo kotrymž hacž dotal nicžo wjedžala njebē; — bu jej jašne, cžeho dla je w jejnym staršchiskim domje tať srudnje a cžeho dla staj na a macž tať nješbožownaj. Šimaj pobrachowasche ewangelijon. Šej do myšle pschicž pschicž hanjaze fkwowa, kotrež bēchu so domach na Boha, na lubeho sbōžnika, na duchownych a na „pobožnych“ wuprajale a jej bē wutrobnje žel, so staj jeje staršchej, kotrež ma tať lubo, a jejny bratr wot Boha tať daloko. Ač, so by pomhacž mōhla!

Leta so minychu. Listy tajzy wschēdni ludžo fēbi napšaja. Taj w Naumburku bēšchtaj fāmej sa so žiwaj a cži w Jenje tež. Hdyž so Naumburšktaj modleschtaj, so hušto na tych lubych w Jenje dopomnišchtaj a proschēschtaj, so chžyl tōn Knjes so jim jako pomozniť a wumōžniť wopokasacž.

Duž njenadžujzy list i Jeny dōndže: nan je fšhorit. Wonaj so wulzy nastrōžischtaj, pschetož hdyž so tajke nēšcho psche, je i wjetšcha hižo slē. Nan bēšche hacž dotal pschezo stromy byť a w tych 62 lētach, kiž bēšche žiwny, njebē nicžo wo lēkarju a haptškarju šhoniť. Wōn bēšche so wschitkim ludžom wušmjať, kiž k lēkarjei khodžachu. Nētk fām ležesche. Mošny sacžefaschtej; widžecž bē, so i nim k kōnzej dže. Tola wo tym wōn nicžo wjedžecž njechasche. Wumrjecža so bojesche, hdyž fēbi na to pomyšli, so nastrōža.

Šhoroscž pschibjerasche; woda jemu hacž k wutrobje stupasche, wōn njemōžesche ani bēdžecž ani ležecž, a mējesche žalostnu boloscž. Štyšnoscz jeho dušche bu wulka. Žona a fšyn fēbi rady njewjedžeschtaj, nusu widžeschtaj a tola pomhacž njemōžeschtaj. Lēkať tež rady njewjedžesche, so pať je njebjeskeho lēkarja, kiž rady wē, kiž fšhornych wuhoji a tež mormonych sbudžicž mōže, to njewjedžeschtaj a wjedžecž nochžyschtaj.

Duž bēšchtaj do Naumburka list napšaloj a džowka so pschi do Jeny nastaji, pschetož drōha bēšche dobra a wona njemējesche dlēje hacž fšydom hodžinow bēžecž. Dwaj dnjej chžysche tam wostacž a potom chžysche jej jejny muž na poť pucža napschecžiwno pschicž.

Džowka domoj dōndže a to hubjenstwo widžesche; schto dyrbjesche cžinicž? Nan bēšche pschecžiwno njej fšurony: wōn bēšche fšyschať, so bēšche w Naumburku do mišionskich hodžinow khodžila a so ju woprascha, hacž je tež wona bjes fkwjatnych stupitka? Wona bēšche fšaba a njemējesche fšrobkoscže došč, šjawnje fkwēczenje wotpožicž, wona fkwōwczka njewotmolwi. Tať minyšchtaj so taj dwaj srudnaj dnjej. — Džowžny muž so, kaž bē wotrcžane, na pucž poda. Na teho fšoreho fēbi myšlesche. Wōn pschicž hacž na poť pucža; ale schtož tam njebē, bē jeho žona. Wōn ju wschudžom pytasche, ale podarmo. Duž so fām do Jeny nastaji; wōn fēbi prajesche: tam je wēcže slē.

Sa maťo hodžinkow bēšche w Jenje a fšyschēsche, fajki je, nan bē hubjenu nōž mēť; macž wjazny wachowacž njemōžesche, duž bē tam jeho žona wostacž dyrbjala. Hdyž wječzor pschicž, jeho wutrobne žadanje sapšimny, se fwojej žonu, kaž bē to fšwecženy, wječzornu modlitwu wuspēwacž. Duž so fšoreho woprascha, hacž dowoli, so fēbi w jeho ištwe psalm pschecžitataj. Šhorny na njeho pohladny a praji: Čžitajtaj, kelkož so wamaj sechže! Wō ištwe so maťa fkwēczka fkwēcžesche, nan stonajo w fkwōjim ložu ležesche, macž w różku bēdžesche a pšakasche. Naumburški fkwōje spēwarške woczini a sašpēwa: „Schtož Bohu wjeršchnemu so poda a staji k njemu nadžiju, hdyž pschicž nusa, fšchiz a fšchoda, dha je Bōh pschi nim i pomozu.“ Na to fkwōj maťny nowy testament se šaka wuczeže a cžitasche 90. psalm: „Knježe Božo, ty fšy nasche wukhowanje stajnje a pschezo. Prjedy dyžli hory buchu, a semja a fkwēt štworjeny bē, fšy ty Bōh wot wēcznosczje hacž do wēcznosczje. Kiž ty ludžom dasch wumrjecž a rjeknjesch: Pschicžacže šako, wy cžlowške džecži. To cžini twōj hnēm, so my tať sašinjemy, a twoja fšurowoscž, so my tať nahle prjecž dyrbimy. Pschetož nasche fšoscže postajišch ty psched so, nasche potajene hrēchi na fkwētlo psched fkwōje woblicžo. Wucž naš wopomnicž, so my wumrjecž dyrbimy, so bychmy mudri byli. Knježe, wrōcž so wschať šako k nam, a fšmil so nad twōjimi wotrocžkami!“

To cžitasche wōn pschi ložu na fšmjecž fšoreho. Wotom fwojej ruzy štyfny a Boha nutrnje proschēsche, so chžyl so nad tym fšorny fšmilicž a jemu i wodacžom jeho hrēchow psches šesom Šhryšta troscht wēczneho žiwjenja wudželicž. Wōn i hlubokoscže fkwōjeje dušche proschēsche; jemu bēšche, kaž by horjestanjeny sbōžniť fšjedža bjes nimi stať a žohnujo fkwōjej ruzy wysche fšoreho džeržat. Žōnskej pšakaschtej; wonej pošledneje schtucžki fobu spēwacž njemōžeschtej. „Dobru nōž!“ jemu cži jeho prajachu, „šwarnuj tebe Bōh luby Knjes!“ Štary kīwasche a taj Naumburšktaj wotēndžeschtaj do hoščenza, hdyž chžyschtaj psches nōž wostacž. Wōnaj dyrbjeschtaj so na druge ranje šake na dompucž podacž.

Na dobo w nozy w l hodž. Wonakowa žona wozucži; ju nēchtō wōlasche. Šaj, to bēšche jejny muž, „Šana! Šana!“ — Wona kšēšje stany a so jeho woprascha: „Schto fēbi žadasch?“ — „Šana“, wōn šawōla, „tōn psalm!“ — „Kajki, ja cže proschu!“ — „Tōn psalm cžitaj.“ — Wona so dodžiwacž njemōžesche, so chžysche wōn tōn psalm fšyschecž. Wona po bibliju džēsche, kotraž hižo lēta doľho saprōšchena w różku ležesche. Wona w psalmach pytasche — ale teho psalma namafacž njemōžesche, wona pytasche a pytasche podarmo. Wōn sapocža njesčerpimny bječ: „Žona,

czytaj mi tón psalm!" Wona pať jón namafacz njemóže; pschetož wona bę njelnata w swojej bibliji, khory czałasche, se styštnošču pľakasche. Hdyž řebi wona wjazy rady njewjedźesche, džesche po řwoje spēwarřke a cžitasche: „D hľowa krawnje řbita; — hdyž budže najřtřstřniřcho mi woľto wutroby, řjeř řo mi najřtrořchtniřcho dla twojej' řtřstřnoščez!"

Řhory bu cžišřišchi a dwę hodžinje pořpa. Na drugi džęń praji: „Ja čzu woprawjeny bycz, džicze mi po duchowneho." — Duchowny pschindže a jemu pokuťu a woadcze hręchow psch-powjedasche. Stary řčhepotajo praji: „Ja řhym hręřchńik; Wožo, řmil řo nade mnu!" — Wón wužiwasche řwjatu Wožu wjeczeť. — „Ja bórřny wumru, ale něť čzu tež wumřecž!" wón řjekny. — Řekar pschindže; tón jemu nřebęřche hacž dotal prajicž čžnył, řo ř kónzej dže. Něť řhory řam ř njemu praji: „Řnjes řekarjo, ja bórřny wumru a to je derje." Řekar řo džiwasche. Řřecž bę jehó njemër; wón w řwojim řožu řaž jehnjatko pschi wřchęch wuľřich bolosčazch ležesche. Wón móžeřche ľędy dyřacž — ale tola nře-žaľosčezesche. Duchowny jehó wopytacž pschindže; jehó žona dyřbjesche jemu huřto se spēwarřřich něřčto cžitacž. Wón řam wjazy wjele nřeręczęřche. Druřdy jenož prajesche: „Wožo, řmil řo!" Řistoriju wo wubudženju Łazaruřhonym najradřcho řřyřčesche.

Dwę njedžęli po tamnym wjeczoru bęřčteř řo minęřej — řřaľž Jan Wonaľ we męřje do řwojehó wumóžńika řbóžńje wuřny.

Rořhľad w našim cžaju.

Jehó Majeřtoščę řhęžor je řo do Ğomburga na wopyt řwojeje maczerje podał. Řhęžorka a maľa nomonarodžena prynzeřa matej řo pschi dobrej řtrowosčzi.

Řholera, kotraž je řo řať řwjerdže w Ğamburgu řahnęřdžika, pócžńje maľy, maľy kuľř wotebęracž. Tola řiščezje wřchęđńje tam po řtáč wumru. Něťto řo pať potařuje žaľořna řčłoda, kotruž je Ğamburgřke wřkowanje a wřcho druře řařłuzenje psches nju wřalo. Džęľaczęřjo nimaju žaneje řařłuzęby a řměja řrudnu řymu pschęđ řobu. Wjele řuřřch, kotřiz łóžde ľęto tam pschřřhadžęja, je wumostalo a hořčezny řteja pńořďne. Wuľke łóžę, kotřęž hewaľ trowy se wřchęch řrajow do Ğamburga pschivožowachu, njępschindu wjazy tam. Na wřřach dyřbjachu wjele wosow polńnyř najřřęřřchich mńořřch řyřow jako hnój pńecž cžřńnyčž, doľęž je ničto dla řtracha naraženja kupicž njęřasche. Řńnje řať ma řo se řadom a se wřčęmi pľodami Ğamburgřřich řařrođńikow. Wořębje cžęřpja tež pschęřupřny, kotřiz řwoje węžy nihdže pńbľacž njemóža, doľęž řo łóždy boji. Duž je jara řhwalobne, řo řo wřchudžom lubosčę na pomoz dawa a řo wjele pńenjes řa woboęe cžęžto domapřtane męřto pyća. Wóh luby Řnjes čžnył řo nad nim řmilicž a nuřy bórřny řonz řtajibč.

Wjele pńajaju w nowinach wo nownyř žadanjach řa wóřřto. Řęľa, řo je wjazy hacž 100 milionow řřiwńow řřeba řa roř-množenje wóřřta; a řo budže řńježęřřtowo, hdyž řhęžorřřwomny řęjm pńenjesy řwoli, řa to wřčřřim wojařam jeno 2 ľęcze řłuzicž dacž. Ščto je na tym węřne, řiščezje njewęřny. Řať wjele jeno je węřře, řo wobřtajńe rořčzenje wóřřřow řa luby žane řbože njęje, řo my pať, hdyž woprawdže wjazy wojařow řřębamy, a řtrach wóž-neho řraja to řebi žada, tež řtutń cžęžři wopor pschĩnjęřč dyřbimy. Wóžńa, kotruž byřmny řhubili, by řebi řiščezje cžęřřchich woporow žadaľa.

¶ Wujeřda. Řo hřořnym wawřńju bę tu pńywatny řařtožńik ř bojořčzu pschęđ řholeru řa řębje wužitř cžahnył, řo by řo wu-řęcžañ, doľęž bę dľęje wumostañ, hacž jehó domolenza (urlaub) řrajęřche. Řowjedasche, řo njemóžeřche pńjedy pschĩńcž, doľęž dyřbjesche w Wřóťřławi deřĩnřřęřowany bycz; řo tam řįžo řholera žaľořńje řńjezi a 15 wosow řa řęmřęřnyř wřchęđńje woľo ľęřđzi a wjele mownyř se wřchęch domow wotńosčuję. Duž bę na wjele našřich wjęřnyř wuľka bojořčę pschřřčła. Hdyž řo pať w Wřóťřławi řa tym woprawřowachu, potařa řo, řo bęchu wřčřřite tele węžy řęřhane.

29. řęptęmbra řměje řo w Mužakowje wotřęřńna řřnoda druřęje Řořborsęřę dľęžęřny. Budže řo tam rořpominacž, řať ma řo našča młodořčę najľęřje w řchuli, w domje a w řřřkwi wot-cžahnyčž. Řńjes řarať Řęńř Ķľęńřansři řměje wo tym rořpřawu.

Řať je Řřřka nastala.

8. auguřta męřęřche řo w Řřřęř pńjedęń 150 ľęřnehó wob-řřaczja tuteje bratrowřęřę (Řęřřhřřřęřę) wřřady, kotraž je řa řřřu

wotłownosčę jęne ř najwražńišřchich męřřow. Řřz jeno wjeľe ľudži řębi tam řwoje řa wřčęđńe žĩwjenje řřębńe trowy řupuje, ale řřz wjeľe bu řįžo wot tam řńježazęho duchowneho žĩwjenje řbudžęnyř a je jęđž řa węczńnosčę namaľalo.

Šřnadž je teho dla našřim pschęczęľam lubo řhonicž, řať je Řřřka nastala. 17. dežęmbra 1741 pschĩńdže do Řęřřhřřř 10 Čęchow, kotřiz bęchu dla řwojeje ewangęľřęřę węřny cžęřńnyčž dyřbjęli a čžřny řo něťto bratrowřęřę wřřadže pschřđacž. W Řęřřhřřę pať njęřmęđžachu řřz pschřęcž, doľęž řįžo dawńo na bratrow řřořřachu, řo ľudži ř řhęžorřřwa ř řębi cžahaja. Wbořny ľudžo pať namaľachu wjeľe lubosčęřę pola bratrow a řřz řęneralnā řřnoda wobřamńnu, psches ľoř wodžena, řo čžřny řo pola ř. Šęęmundę Auguřta ř Ğęřřđorřa nad Řřębuřom woprawřęcž. W řtutń řpřawny a bořabořaşny muž bę řotowny, ewangęľřřch Čęchow pschřęcž a dowoli řim, łoloniju řaľožicž, kotraž bu ř cžęřřim řłowom „ńřřta" mjenowanā. Jan Řařčłā, řotrehož bęchu řameho w Čęchach pschęřčęřęhali, bu ř pschęđřęřęřom a pschĩnjęřę ř horjęwřacžom tuteho řařřořńřřwa wuľři wopor. Wřchetož wón męřęřche w Řęřřhřřę řřany dom a dobre wřkowanje. Řřřo bratřja bjes nimi, Šonas, Řaulus, Węřř, podachu řo do Řřębuřa a wuľwolichu męřto ř řwarjenju, řotrež bę řim řńjes ř Ğęřřđorř đarmo pschęřpodañ. Řořwjęcžřchu 28. junija to męřto ř modłřtwu a řaľožřchu 8. auguřta rožńny řamjęń řa pńęřje 3 domy. Řřany řčřpřuch bę řa 8. auguřta wuľwoleny: Řřz je wāř tń řńjes řębi wřañ a wāř wuľwoliľ, řo by wāř wjazy byľo dňřři wřčřřřchich druřřch ľudow, pschetož wāř je najmjenje bjes wřčřřřim řřdami, ale řo je wón wāř lubowaľ a řo by wón řwoju pschřřřahu džęřžañ, řotrež je wāřřim wóžřam pschřřřahaľ, je wāř wuľwędč ř móžńej řřku. 5. Wóřř. 7, 7. 8.

Řařpřędy bę nowā wřřada do Wóřřřła (Řähńčęna) řařarowanā; ř řpwojedzi řhodžachu do Řęřřhřřř. Ğaľķę w ľęcze 1740 dořta bratrowřřa wřřada přawo, řo řwobodńje řwojeje węřny wuľnacž. Tola ř Čęchow ničřto wjazy njęřřčřęžahny a řať wostā Řřřka něńřřę męřřto. Řomalu bu ľuda wjazy; w ľęcze 1743 bę řřz 39 duřřčow. Bęchu jara řřudži a řwjęcžachu w mjenowanym ľęcze Wože wotřasanie ř wodu a ř řłęřbom. Pńęřńja řchula bu 1747 wotęřřęna. Wot ľęťa 1751 pať řo ř Řřřęř polęřřčowawřę, wřębje jako řtutń ř Łučęđķę, Ğęřřđorřřomny nářłęđńř, řo řwęřu řa męřřto řřaraşę. Wřřřřřčřa řchula řa řłożow pschĩńdže 1751 do Řřřęřę. Šamoženje pschřřpřęřa řo a něľoťři bęchu řįžo bořacž. Přčęř řřđomľęťńu a psches řřanzowřřu wójńu męřęřche Řřřka maľo řčłodny. 1815 bu Řřřka Pęcřřka. Tola řaľķę wot ľęťa 1860 Řřřka bóľę řčęcž řapocžā. Wřčřřřę řřęmjęřřła buřę řawjedžęne a wuľka řabřřka řa mařčřĩny cžĩnjęřę Řřřku tež w đalřřchich řřonach řřnātu. Řořborsři wotřęřęř postaji 1872 w Řřřęř wojęřřři pomńř, 1879 bu řať řamřřři řřđ poľożęny, 1881 dořta Řřřka řńřř-čžřřčęřńju.

Alle tež duchowne žĩwjenje móžńje řaľčęřę. 8. auguřta 1875 bu nowā řřřęř řwjęcžęna. Mřřřionřřřa řchula, wučęřřři řęmĩnar, řpomožęřřři dom, đřaľonřřřňnyřři dom buřę řaľožęne; řowāřřřwa řa řłożow a řospoda řa pęcžowarřřow nastachu. Řať je Řřřka něť jara řčęřęžę męřřto a je potařāľa, řčřto wobňđľęřę, hdyž řpřawny řčęřęčžĩřĩňřři duch, duch węřny a bratrowřęřę lubořčę, řřz cžęři, řamožęja. Řřoťři cžāř po řwjęcžęńju 8. auguřta bu Řřřka wot wuľķęho wohenja domapřřtana, kotřiz budžřřčę ľoľķo řřřķęmu męřřtu řřaženje pschĩnjęřčę móňř. Wóh luby Řńjes je pať řę řwojeř Ğnadu řo wobřčřřřitowaľ.

Řudžo dyřbjā na řřđđńym đńju wotńolwřęč řa łóžde njewužitńe řłowo, řotrež řřz řęcžęli. Mat. 13, 36.

Řęńicžķę řłowęčķto, wot cžłowjęľa řęcžane, móže nam jehó wohřđńehó cžĩńicž, řo řębi na njehó anĩ wjazy rady njęřomnyřłĩny. Řęje-li nam bliže řřnaty, móže řaľķę řłowo cžĩńicž, řo jehó wjazy cžęřęcžicž njemóžęmy, je-li řam bližřři, řo řłowo pschęřzō řařo řaž cžorńny bľaľ wobřładujęmy a řam je teho řęľ. Řať wāřĩ cžłowjęľ řłowęčķto. W Wóh?!

Ř rořpominanju.

Řhęžor Řřđoľ I. prajęřche: „Šřym řo huřřto řať, hdyž bęč řřuřowy a njęřřchęčžęľńĩny, řęnje pať, hdyž bęč cžřři a pschęczęľ-ńĩny.“